

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

A politikai bátorság.

A görög bölcselek egyike négy fő erényt állapított meg. A négy erény közt méltó helyet foglalt a bátorság. Az olyan bátorság tudniillik, amely etikai alapon nyugszik. Az ilyen bátorságnak az élet forgatagában résztvevő ember nagyon sokszor veszi hasznát, sőt nélküle igen könnyen elmerülhetne a hullámok között. Az etikai alapon nyugvó bátorság tehát valóban nagy kincs annak is, aki a tudomány nehéz problémáit kutatja, annak is, aki a társadalmi élet folyton változó hullámai közé kerül; annak is, aki a művészet, az irodalom széles mezején új barázdákat akar hasítani, legkivált annak, aki a csatamezőn nem zsoldért, hanem magasabb ideálért forgatja kardját.

Az igazi bátorság tehát az emberi élet minden nyilvánulásában érvényesül.

Miért szorulna ki éppen a politikából? Sőt! Legfőképpen itt van még csak a helye. Különösen a mi modern viszonyaink közepette, amidőn az élet még oly csekélynek látszó számai is mind ide futnak össze, ebbe a molochba, melyet röviden politikának nevezünk.

Ez az a millió karú polip, amely mindenüvé el- és bejut. Benyúl a családi szentélybe, bele a barátságba, a hivatalba, a szívedbe, a vesédbbe. Körülfogja karjával agyadat, ha gondolkodsz, ha beszélsz, ha írsz.

Aki tehát ezzel a millió karú polippal szembe mer szállani: annak igazán etikai alapon nyugvó bátorságra van szüksége. Ilyen nemes bátorság kell ahhoz, hogy ne úgy gondolkodjál, ne úgy beszélj és írd, mint a hogy az uralkodó polip megkivánja.

Dehát ennek a rettenetes szörnyetegnek nincs szüksége bátorságra? És nincs-e meg neki, ha még a leveses taládba is bele mer kanalazni?

Dehogyan nincs! Van, de nagy! Csak-hogy ezt a bátorságot éppen azért, mert már nélkülözi az etikai alapot, nem bátorságnak szoktuk közönségesen nevezni, hanem vakmerőségnek.

A vakmerőség pedig nem erény, hanem bűn. A vakmerőség egyetlen kockára tesz fel mindent. A maga szerencsésjét s a mások jóvoltát és becsületét.

Ilyen értelemben nevezte Apponyi Albert gróf politikai bátorságnak a mult hét

elején a magyar delegációban Tisza István szenvedélyes személyeskedése után a miniszterelnök azon eljárását, hogy a miniszterelnöki székbe olyan program magához ragadásával hepptent bele, amelyért Apponyi egy egész életen át küzdött. Kölcsönként ruha ez csupán a miniszterelnökön, melyet magára vevén, megfosztott minden ékességétől s elnyűtte posztóját is, s most a cafatokat akarja nemcsak a kölcsönadóra visszaerősíkolni, hanem az egész nemzetre, mint minden butól-gondtól megmentő, klenódiomot rádísputálni.

Az a bizonyos politikai bátorság aztán abban nyerte betetőzését, hogy megvádolta Apponyit politikai következetlenséggel azért, mert ez a nemzeti alapon álló, józan és megalkuvást nem ismerő politikus ismételt hangszulozia, hogy a Tisza katonai politikáját a nemzeti állam szuverenitása szempontjából nem tartja elfogadhatónak, s hogy a hadseregben a magyarnyelv joga ismételt szegyenletes csorbát fog szenvedni a miniszterelnök politikája szerint.

És ezért s ezen alapon az a bizonyos politikai bátorság konkluzióként

T Á R C A.

Szt. Miklós-est.

Irta: Theoret André.

I.

— Az aligazgató úr fogadjá-e Blouet asszonyt? kérdi az iroda-szolga óvatosan nyílt ki az egyik szárnyajtót.

Az aligazgatói iroda tágas terem, magas mennyezettel, komor berendezésű, két zöld damasz függönnyel bevont ablakkal, tapetázott falakkal; damasz szövötte karosszékek, nagy mahagonfa levél- és könyvtartók képezik butorzatát. Gondosan fényezett padozata mint tükör verte vissza az aligazgatói butorok hideg merevségét és a kandalló lapja is hasonlólag hűen összeillett az ingaóra fekete mutatólappal s meg egyezett a két bronz lámpával, meg az aranyozott gyertyatartókkal. — Háttal a kályha felé fordulva dolgozott Boinville Hubert mahagonfa íróasztalára hajolva, mely a sok akta-íráttal megrakottan állott. Felégett komoly melankolikus ábrázatával, melyet barna szakáll környezett; barna, itt-ott azonban szürke szál is esillogott benne — és fekete szemének fáradt szempillái alól rávetette tekintetét közönyösen a név-

jegyre, melyet a szolgálja készségesen nyújtott felé. E kis négyzetletű szelektére kezzel volt örege, reszkető betűkkel ráírva: özv. Blouetné.

— A név nem volt valami jelentős előtte; türelmetlen közmozdulattal vetette a kártyát az iratok közé.

— Egy öreg nő ez, mondá a szolgálja, — elutasíthatom?

— Vezesd be, mondá az aligazgató lemondó hangon.

Az íróasztalja kiegyenesítette rézgombos dohmányát, majd rövid vártatva bevezette a könyörgőt, ki mindjárt az ajtó küszöbénél meghajtotta magát.

Boinville Hubert felig felemelkedett és hideg kimertéggel mutatott egy karos székre, melyre a nő leült, miután újra meghajtotta magát.

Törpe öreg asszony volt, szegényes fekete ruhába öltözten. A többször átalakított ruhája merinói gyapjából készült; kissé gyűrött és kopott zöldes színű volt. Özvegyi fátly takarta arcát, mely nagyon sokszor szolgálhatott már gyszólásra, annyira megviselten, elnyűtten lógott le a régi módos kalap két oldalán, mely alatt látható vala egy-egy fincs gesztenyebarna álhajfonadéka, kerek arca, mely olyan ráncos volt, mint a megdermedt téli alma, apró élénk

szemekkel, kiesiny szájjal, melynek beesett ajkai elarulták, hogy bizony elég foga hiányozhatik már.

— Uram! kezdé ő líhegve, en szükölködő, segélyre szoruló özvegy vagyok, kit jó cselekedet és hűséges szolgálat ajánlanak; segélykérést nyújtottam be az igazgatóságához... Tudni óhajtanám, ha remélhetek-e valamit?

Az aligazgató kezdetben közönyösen hallgatta végig ezeket. Megszokta, hiszen nagyon sok hasonló esengésű kérést hallott ő már életében!

— Valamikor részesült-e már felsegélyezésben, asszonyom? kérdé flegmatikusan.

— Nem uram, ezideig megtudtam élni alamszna nélkül is... Csekély nyugdíjam van, és...

— Hm! szakítá felbe szárazon, ez esetben nagyon félek, hogy semmit sem tehetünk a kegyed érdekében... Számptalan szerencsétlent kell felségitenünk, kiknek nincs semmi kereset forrásuk, nincs nyugdíjuk.

— Oh, hallgasson végig, uram! esdekelt lehagoltan, még nem mondtam el mindent... Három fiam volt, de meghaltak; a kisebbik számtanórát adott. A mult telen, a mint a Chaptal tanintézet pantheonába sietett, szakadó eső érte nyomon, veszedelmesen meghűlt, mely mellhártyagyulladásba ment át és tizenöt nap alatt végzett vele... E leckeadás jövedelmé-

kivágta a rezet, hogy Apponyi oly nagy következetlenségbe jött politikai multjával, hogy ne csudálkozzék, ha nem óhajtják őt útmutató vezérül.

Tehát Apponyi nem lehet vezér és nem való vezérnek. Kilegek tehát a vezér?

Tisza István, aki „erős kezével“ feltámasztja apja gyászos politikáját dohos sirjából.

Tisza István, aki egész pályája alatt a személyes és érdekpolitika nagy mestere volt.

Tisza István, aki a legkedvezőbb pillanatban adja fel a nemzet azon jogainak kivívását, amelyért annyi század óta küzd és harcol.

Tisza István, a ki . . . igen hosszú volna a lista. Hagyjuk felbe. Általán ismeretes az ő politikai bátorsága.

Ki legyen hát a vezér?

Apponyi semmi szín alatt, mert ő a politikát mindig etikai szempontból is nézte.

Apponyi semmi szín alatt, mert az ő hosszas, emyedetlen, szívós kifartása hirtette el azt a magot, melyből a nemzeti jogok virágzó és termő fája már-már kifakadandó vala.

Apponyi semmi szín alatt, mert a kihajtott csemetét nem engedi odadobni tudatlan, s a mi még szomorúbb, rosszakaratú kertész durván nyeseó késének.

Ki legyen hát a vezér?

Feleljen erre mindenki az igazi s nem ama bizonyos politikai bátorság alapján.

A püspökök jogai és kiváltságai.

(Folytatás.)

Az előbbihez hasonló, de a hívő népre nézve feltünőbb joga a püspököknek, hogy püspökké szentelése évforduló napját az ő székestemplomában, külön erre az alkalomra szerzett ünnepélyes nagy misével kell megünnepelni és hogy minden az ő megyéje területén az napon miséző pap, miséjében külön könyörgést is tartozik érte mondani. Nehol ezt a misét a püspökök pápai kinevezése napján (praecónisatio) tartják meg, amit nem tartunk a törvény szeleme szerint való eljárásnak azért, mert a pápai titkos konzisztóriumban sokszor husz-harminec püspököt is prekonizálnak, sőt akit Breve által nevez ki a pápa, azt akárhánszor jóval a kinevezés után prekonizálja, így hát a tömegesen prekonizáltaknak egy közös évnapjuk támad: míg a felszentelési évforduló kinek-kinek a saját tulajdon menyegzős napja arájával vagyis az ő püspöki egyházával. Meg aztán tulajdonképpen a felszentelés által lesz a misés papból püspök. És ez a felszentelési évforduló (Anniversarium Consecrationis) az, amiről az előirt mise szól. Hogy némelyek a praecónisatio napja mellett kardoskodnak, annak nyilván téves értelmezés az oka, a mi onnan ered, hogy ha egy püspököt más püspöki székre helyeznek át, akkor az ő eljegyzése az új megyével a praecónisatio által megy végbe. Új megyéjében tehát ezt az évfordulót kell tartania, azért, mert előbbi egyháza, amelynek címere őt eredetileg felszentelték, utódjában más jegyest kapott s mert őt a pápa ettől az egyháztól törvényesen elválasztotta s így tehát nem volna értelme, hogy egy érvényesen felbontott frigy évfordulóját ünnepelje meg, hanem csakis az újabb, érvényben levő kötelek évfordulóját.

Az is törvényben előirt rendelkezés, hogy az elhalt püspököt az uralkodó püspök kormányzásának egész ideje alatt, évenként, az elődhála évfordulóján ugyancsak a székestemplomban ünnepi gyászmise tartandó és a püspöki díszjelvényekkel ékesített ravatal fölött ünnepélyes

feloldozó könyörgés végzendő. Ezenkívül pedig november hónapban, Halottaknapja után, valamely alkalmas napon, az egyházmegye minden elhalt püspökéért egyetemlegesen szintoly ünnepélyes Requiem tartandó, mint a fentemlített évfordulón.

Ezekből tehát elég világos, hogy az egyház, azokat a kik a Szentlélek rendelkezéséből a kegyelmek kincseinek sáfárai és a lélek főpásztorai, első sorban és legfőképpen, úgy az életben, mint az élet után, az isteni kegyelem legfőbb javaival tiszteli meg és azzal fizet meg nekik, a mi a kegyelem rendjében a legértékesebb; az új szövetségi nagy áldozat érdemével, az egyház imájával, amely mindig kedves az Isten előtt.

Atterhetünk most már a püspököket megfelelő címek, megszólítások, címzések dolgára is. Ha magát a pusztá egyházi belső szokást nézzük, mindamellett, hogy az egyház belső életében a püspökök majdnem fejedelmi jogokkal bírnak, lévén ők valóságos egyházfejedelmek: föltétlenül szembeötlő dolog, hogy mégis milyen demokratikus intézmény az egyház. A pápa minden felszentelt püspököt, még a szakadár püspököt is, ha dolga akad vele, familiarisan így szólít meg: Venerabilis frater! Tiszteendő Testvérem! A római pápai hatóságok, vagyis gyűjtő néven: a római kúria Méltóságos és főtisztelendő (Reverendissime ac Illustrissime v. Perillustris) címet használ a püspökökhez intézett irataiban. Méltóságánál fogva a püspök Summus Sacerdos, Sacerdos Magnus, Pontifex, főpap, kormányzó tisztségének vonatkozásait tekintve: Praelatus, Praesul, Antistes. A magyar apostoli király, régi szokás alapján, királyi adománylevelekben és okiratokban Tisztelendő címen szólítja vagy említi őket. Ezen hivatalos címzéseken kívül az országok és népek különfelelése szerint, az élet külső vonatkozásaiban, a polgári társadalom szokásai, felfogása és az egyes országok vallás-társadalmi viszonyai szerint a legkülönfélébb szokások járják, kezdve az északamerikai Unióban divatos nagy demokratságtól, az európai copf sokfonatu

ből eltünk valamennyien, én és gyermeke; mert egy leánykát hagyott maga után. A betegség és temetés költségei nagyon megviseltek. Nyugdíjamat kötöttem le, hogy lármás adóssaimat kifizethessem. . . S most bolyongok unokámmal a világban egyetlen fillérke híjjával, pedig már nyolevankét esztendő vagyok . . . Nagy kor ez, instálom, ugy-e bár?

Redős pillái alatt az öreg nő szemei könyárban úsztak. Az aligazgató feszült figyelemmel hallgatta. Az öreg nőnek eme kissé enklő hanghordozása és bizonyos falusias kifejezése ugy csengett füllébe, mint valami jól ismert, régóta kedves zeneakkordok. E beszédem azon földnek szójárása volt, melyet ő nagyon jól ismerni vélt és ezért érdeklődését felkeltette. Csengetett, átkérte „özv. Blouetné“ iratait és mikor az irodaszolga fontoskodó ábrázattal tette az asztalra a vékony, sárgás lapokat, Boinville Hubert észrevehető érdeklődéssel kutatótt az iratok között.

— Kegyed lothringeni, asszonyom! vevé föl a beszéd fonalát, biztató tekintetű vetve az özvegyre, — sőt kissé mosolygott is az arca, — kiejtéséről sejtettem meg.

— Igen, uram! aragoniai vagyok . . . Hogyan? hangsúlyozásomról ismerte meg? Pedig azt hittem, már régen levették, amióta hanykolódom Franciaország négy szögletében, mint a kóbor szellő.

Az aligazgató növekvő részvétellel nézett a segélykérő nőre, kit egy szelroham kiszakított szülőföldje édes talajából és Párisba dobálta,

mint a lesárgult száraz levelet, miután végig járta a hivatalok göröngyös ösvényeit. Érezte, hogy jobban-jóbban lágyul előljárói szíve és mosolyogva beszélt tovább:

— Magam is aragoniai vagyok és hosszú ideig éltem falúja közeleiben Clermontban . . . Csak legyen egészen nyugodt, asszonyom . . . Remélem, hogy kieszközölhetem a segélyt, a mit kíván . . . A címet megadta már?

— Igenis, uram, de la Sauté utca 12. sz. a kapucinusok kolostora mellett . . . Szépen köszönöm; boldogan megyek, egészen megvigasztaltak jóságos szavai s egyuttal igen örvendek, hogy önben földimre is találtam . . .

És az öreg nő mely hajlongások között eltávozott.

Miután Blouet asszonyosság eltűnt, az aligazgató felállott, neki támasztotta fejét a szálloda kertjére nyíló ablaküvegnek. De nem a lombhullatott gesztenyefák koronáját vizsgálta; tekintete ábrándossá lett, messze-vessze tévedt . . . Nagyon messze, el, keletfelé, túl a Champagne lapályain, krétás hegyormain, ott a nagy erdővel körülövezett völgyben jár, hol szerény csermely csobog fakó vizével a nyárfák sora között; ott mulat a kis régi, barna eszevisszindely fedetű város aljában.

E hely az, hol gyermekevált áttele, ez az, hová mindig minden szünidőre boldogsággal tért meg. Atyja, — ki az ügyészségnél irnokoskodott — csendes háztartást folytatott; szűken, szegényesen, mint a kisvárosi polgárok, —

Miután izmossá fejlődött, kötelességének teljesítéséhez korán hozzászokott és munkáért lelkessülni tanult. Hubert elhagyta szülőföldjét húsz éves korában és nem is tért addig vissza, míg édesatyját kellett a sírkertbe kísérenie. Minthogy éles elmével, vasakarattal, lankadatlan munkakedvvel volt megáldva, rohamosan emelkedett a közigazgatási létrán fokról-fokra. Harminckilenc éves korában már aligazgatónak lenni — kiváltságos előrehaladás a hivataloskodás birodalmában. Szigorú, pontos, óvatos és finom, a rendszabályokra figyelő volt; tíz órákor rendszeren megérkezett hivatalába és semmisen volt előtte becsesebb, mint a munka. Kissé szívós, alapjában azonban mégis érzékeny természetű; néha nagyon begombolkozottnak (magába zárkózott-nak) látszott. Ritkán forgott társaságokban; sőt annyira rabul ejté a munka szenvedélye, hogy nem maradt ideje a házasságra gondolni. De szíve mégis megmozdult egykor Aragoniában, midőn 24 éves volt, de ezen inkább csak lehetetszerű, jámbor ábrándozását se kísérete soha boldogság; a leány, kit gyöngéden szeretett, megvetette őt és egy düsgazdag fakereskedővel lépett házasságra. Emé első családosa Boinville kedélyében kesernyes fájdalomt hagyott hátra, mely azonban hivatali teendőit nem veszélyezteté. Kedélye hajlott a meláságra; — és ma este, midőn hallgatta a nőt, amint nyomoráról panaszkodott szülőföldjének tájszólásán, a melyet ő örökre nem feledhet, a régi feledhetetlen fájdalom újra belemarkolt szívébe.

és sállgós udvaroskodásáig és a felső tizezrek megkülönböztető szójárásainak előkelő divatjáig s a mívelt európai társalgó stereotíp hazugságának ágbogas fonadékáig. Mert bizony nem mindig a nagy tisztelet nyilatkozik meg, hanem vajmi sokszor a nagy haszonlesés stb. stb.

Amerikában p. o. maguk a papok is, ha dolguk van a püspöknél, a bevett „God by bishop” formulával köszöntik; maga a francia Monseigneur vagy az olasz Monsignore is elég demokrata megszólítás ahhoz képest, hogy különösen ez utóbbi két nemzetbeliek másképp mily nagy devóciót szeretnek fitogtatni a püspökök iránt.

(Folytatjuk.)

TANÜGY.

Felekezeti tanítók.

A „Neptanítók Lapja” gyakran zengi a dicsőítő himnusokat, hogy állami kollégáink mily nagy eredményeket érnek el a magyar nyelv terjesztése körül.

Ha ez mind igaz, annak teljes szívből örül minden magyar hazafi, mert megvalósulva látja mindenki egyik halhatatlan, nagynevű hazánkfiának ama mondasát, hogy Magyarországot meg egyszer meg kell hódítani, s ezen nagy feladat a neptanítókra vár.

A „Neptanítók Lapja” f. évi 3-ik számában „Állami népiskolák” című cikkében G. D. úr azt mondja, hogy a nyári szünidőben felszokta keresni a vidéki kollégákat, de különös szeretettel figyeli meg az állami iskoláknak a magyarosítás terén elért eredményeit.

Mindez szép és nemes dolog, de egyoldalú, mert míg az állami iskolák működését különös szeretettel figyeli meg, teljesen megelégedzik a 24 ezernél több felekezeti tanítóról, a kik a tanügy terén és a magyar nyelv terjesztése körül nem kevesebb érdemeket szereztek és szereznek, mint az állami kollégák.

Én magam, ki már a 10-ik tanévet töltöm nemzetiségek-lakta vidéken levő felekezeti isko-

lankban, igazán örvendenék, ha G. D. úr ide is eljutna a bérce Erdélybe, hol nemzetiségek laknak.

Mit látna G. D. úr? Egyházmegyei róm. kath. felekezeti iskoláink, habár azok fenntartása, felszerelése, a tanítók fizetése stb. pusztán az egyes hitközségek s azok tagjainak vállaira nehezedik, úgy külső díszökben.*) mint belső felszerelés tekintetében az állam által fenntartott s jól felszerelt iskolák mögött nem állanak.

Jöjjön G. D. kolléga úr ide is, figyelje meg az iskola épületeket, azok belső felszerelését, a tanítók ügybuzgalmát, a népek a papok és tanítók iránti ragaszkodását és szeretetét s szerzett tapasztalatait elfogulatlanul, de nem egyoldalúlag tegye papírra, hogy mit látott, hallott és tapasztalt az erdélyi róm. kath. iskolákban.

Mintegy 2000 lelket számláló községünkben van egy 5 tanítós ev. luth. iskola, a hol a tanítás nyelve német és egy 1 tanítós gör. kel. iskola, melyben a tanítás nyelve román. Itt dolgozom én egyedül jó lelkű plebánossal, s öndicsékvés nélkül mondhatom — oly eredménnyel, minőt ily körülmények között az annyira feldicsért állami iskolák sem szárnyalhatnak túl.

A tanítás nyelve az 1889—900. tanév után tisztán magyar, míg azelőtt magyar-német volt. Tanítványaim száma jelenleg 42, kik közül 27 más nemzetiségű és vallású, s hogy az eredmény nemesak hogy kielégítő, hanem Istennek hála fényes, bizonyítja már csak az a körülmény is, hogy miután a tanítás nyelve magyarra vált, a községünkhöz közel fekvő két főgimnáziumba román és német anyanyelvű tanítványaim közül a IV. osztály bevezése után többen mentek tanulmányaikat tovább folytatni. És, hogy mily eredménnyel tanulnak ezek az idegen anyanyelvű gyermekek, mutatják az évközi és évvégi értesítők illetőleg bizonyítványok, melyeket az atyák örömkönyek között mutatnak meg nekem. Azeredményre pedig én mint volt tanítójuk büszke vagyok.

Ezek előrebocsátása után szívesint ide írom a fentebb már megvezett cikkírónak egy mon-

*) Oh — ha így volna!

Szerk.

datát. . . . „Tapszalatból tudom, hogy az állami iskolával nem bíró községekben e tekintetben (értsd a magyarosítás tekintetében) a 20—30 év előtti állapot alig változott.”

Ilyet mondani s még ki is nyomtatni a 30 ezer tanító asztalán megjelenő „Neptanítók Lapja”-ban, melyet felekezeti vagy egyéb jelleg különbség nélkül mindnyájan olvasunk, s így megvádolni benne a felekezeti tanítóságot, mely mindig a magyar nemzeti kultúra szolgálatában állott, még akkor is, mikor még alig létezett az országban az állami iskola, ehhez igazán tapasztalati (?) elfogultság kell!

Valjon melyik tanítóság, az állami, vagy felekezeti tanítóság mutathat-e nagyobb eredményeket föl a magyarosítás terén?

A róm. kath. tanítóság sohasem tartotta magához méltónak el nem homályosítható tetteit dicsérni vagy dicsértetni, hanem a tettek mezején, a tanügy és társadalom szolgálatában Istenbe vetett hittel és reményességgel mindent elkövetett, hogy nevezetes és magasoszt munkájával Jézus egyházának hívó, s drága hazáinknak istenfő, jámbor és hazafias honpolgárokat és honleányokat neveljen.

Ezeket tartottam szükségesnek a G. D. úr cikkére vonatkozólag elmondani a hozzáadással, hogy G. D. úr tapasztalatait igyekezzék úgy gyűjteni, hogy a felekezeti tanítóságot hazfias munkájának teljesítésében ne rágalmazza.*)

Szerdahely.

Kézdi János.

EGYESÜLETI ÉLET.

— Az udvarhelyi róm. kath. espereskerületi tanító-egyesület svidéki főlköre, a f. évi február hó 10-én Szombatfalván tartotta teli gyűlését. Szentmise és a Szentlélek segítségével hívása után a helyb. róm. kath. iskola

*) A „Neptanítók Lapja” nagyon sokszor hozott már olyan közleményt, mely éppen tanítóink részéről kihívhatta volna a felszólalást. Miért nem tették? Nem tudom, de azt láttam több tanítónál is, hogy az a lap felvágatlanul hever az íróasztalon. Kár pedig. A benne található jót értékesítsük, a mi helytelen és igazságtalan, igazítsuk helyre és esetleg útasítsuk vissza. Szerk.

Homlokát az ablak üvegére szorította és mint egy halmaz sárgult lombot, forgatta szívében ifjúságának régi édes emlékeit, melyeket melyen elrejtgetett elméjébe és újra lengett előtte nyájasan, kedvesen a szülőföldön átélt idősök édes illatárja.

Visszaült székébe és elővéve Blouet asszony kerését, szelére kék ceruzával e megjegyzést írta: „Felszólalásra szoruló helyzet — megszívlelendő!” azután behívatta a szolgát és a kerést elküldte a Souschefhez, ki a segélyt szokta kiosztani.

II.

Azon napon, melyre a segély kiutalását kintették, Boinville Hubert a szokottnál valamivel korábban hagyta el irodáját. Az az ötlete támadt, hogy e kedvező hírt öreg földijének megvigye.

Háromszáz frank! alig egy vizessepp ezen összeg a város hatalmát költségvetésében, de álbáthozó harmadessepp vált a szegény özvegy költségvetésében. — Még csak december eleje volt, s így enyhe idő járt, azért Boinville is csak sőtálgatva ment a hosszú átjárón keresztül, mely a de la Sauté utcába vitt. Mikor a jelzett helyre megérkezett, a beálló est fátylával borította be a csendes városnegyedet. A kapucinusok kolostora mellett gázlámpa állott, melynek fényénél észrevette a 12. számot egy elhagyott kapu fölött. A házat megrepesztett fal vette körül. A kapu omlófélben, félig nyitva volt; benn pusztá kert tárult fel; az esthomályban négyeszőgű veteményes táblák, virágágyak, gyü-

mölcsfák és más effélék árnyképe sötételt. A kert közepén két vagy három lámpa fénye világította meg a szögletház homlokzatát. Az aligazgató tapogatózva irányítá lépteit a földszinti lakosztály felé és szerencséjére a kert felügyelőjére bukkant, ki elvezette az özvegy lakásába vivő lépcsőig.

Miután megbotlott néhányszor az egyenetlen szőnyegben, végre egy ajtóhoz ért, kopogtatott azon, mely fölött halvány mécs világa sugárzott ki, és lényében megdöbbsent, midőn ajtónyíláskor husz éves leányt látott maga előtt, ki a küszöbnél állott lámpát tartva kezében s ámuló nagy szemekkel vizsgálta a látogatót.

Feketébe öltözött fiatal, élénk, megnyerő arcú lány volt. A lámpa fénye ráragyogott a magasból finoman göndörített, gesztenyebarna hajfürtire; kerek arcán kis gödröcskék ékeskedtek, ajkai mosolygók, szeméi tiszták, égszínkékek valának.

— Nem esalódom-e? kérdé Boinville, itt lakik Blouet asszonyság?

— Igen uram! méltóztassék befáradni . . . Nagymama, egy úr keres téged.

— Jövök! esengett harsány válasza a szomszéd szobából; és pár pillanat multán lihegve jött az öreg nő elő; fekete főkötője alatt keresztbe font a haja; épen csakhogy bevégezte kék vászon kötényének szalagjait összekötözgetni.

— Oh! Szent Isten! kiállott hűledezve, a

mint az aligazgatóra ismert, — hogyan Ön az uram? . . . Boesánat, nem is reméltem volna, hogy önt tisztelhessem . . . Claudette, nyujtsd oda a karosszéket az aligazgatónak . . . Ez az én kis leánykám, uram! mindennem a mim e világon van!

Boinville Hubert beült egy utrechti bársony zsölyébe és tekintetével szemügyre vette a termet, mely ugy látszik egyszerre fogadószobának és ebédőnek szolgált. Alig butorozott: — kis fehér faenzai kályha állott benne, melynek teteteje piros márvánnyal volt bevonva; mellette falusias, terjedelmes tölgyfaszekrény díszeskedett; a közepén kerek asztal hímezett terítővel takartan, körülötte nádszékek és a falon két ódon könyvmatu színes kép Boillytól; minden csillogott a tisztaságtól és jóleső falusias színezetben ragyogott.

Rövidesen előadta látogatásának okát.

— Ah! szeretett, derek uram! szépen köszönöm! — lelkendezett az özvegy . . . Valóban elmondható: a szerencse sohasem jár magára . . . képzelje csak, unokám a posta és távirói vizsgálaton szerencsésen átesett s így mihelyt üresedés lesz, itt vagy másutt, kilátásban van elhelyezése . . . Ma fizették ki épen egy tucazt hímezett munkáját és így elhatároztuk, hogy ezen este szt. Miklós ünnepét fogjuk megülni, mint abban a régi jó időben . . . Emlékszik-e még Ön . . . ?

— De nagymama! vágott a fiatal lányka mosolygva szavába, hiszen az Úr nem tudja

tanteremben összegyűlvén, elő sorban Holló János székelyudvarhelyi segédlelkész tanított a hittanból a felebaráti szeretet parancsáról, majd Gál Mihály helybeli kántortanító tanított az I-ső osztályban a számtanból a 8-ig terjedő számkörben. Gyakorlati tanítás után a gyermekek hazabocsátatván, Süller István elnök tartotta meg előzői megnyitóját, melyben az iskoláknak keresztény szellemben való vezetését hangsúlyozta, mert hiszen a társadalomnak átalakítását az iskola eszközli, minthogy a családi nevelés legtöbb esetben ferden elhibázva irányítatik, az iskolától várjuk tehát a helyes, biztos alapú nevelést, mely nem lehet más, mint a vallásos, krisztusi szeretettől áthatott nevelés és erőt merítve a kath. iskolák nevelési eredményének multjából, bizva a jövőben, buzdit a lelkes munkálkodásra, a katolikus szellemben való nevelésre. A gyűlés nagyon rokonszenvesen fogadta a velős tartalmu megnyitót és szeretett előnököt zajosan megjelenezte. A mult gyűlés jegyzőkönyvét némi vita után hitelesítették. Balint József gyönyörködtette ezután a gyűlést Petőfy Sándor „Szerelmes tenger” című költeményének előadásával. Erre Gál Sándor oroszhegyi k. tanító karnagy vezetésével a testület négyes szölamu eneket adott elő, melyet a hallgatóság zajosan megtapsolt. Majd Gál Ambrus olvasta fel élvezetes, magas stílusban megszerkesztett „Néhány őszinte szó magunkról” című felolvasását, melyet a gyűlés lelkesen megjelenezte, megtapsolt, s szerzőt a bírálatok során határozatlanlag felkérték, hogy ezen kitűnő s a tanítók helyzetét sok helyt jellemzően ismertető dolgozatát a „Közművelődés”-hez közlés végett küldje be. Őt perc szünet után a bírálatok folyamán a gyakorlati tanítások jól sikerülteknek minősítették, s elnök valamennyi előadónak köszönetet fejezte ki. Az indítványok során elnök kegyelesen szavakkal emlekezett meg a néhány nap előtt elhunyt egyik tanítótársáról, Lázár József székelyudvarhelyi volt községi igazgató tanítóról, a gyűlés pedig elhatározta, hogy az udvarhelymegyei általános tanítóegyesülethez, melynek az elhunyt alelnöke

volt, részvétiratot intéz. Befejezésül a dalkör ismét négyesszölamu eneket adott elő. A jövő gyűlés helyének, idejének és tárgysorozatának megállapítása után elnök megköszönve ugy a vendégek, mint a tagok megjelenését, a gyűlést lelkes szavakkal berekesztette.

Gyűresovecz Károly,
f. kori jegyző.

— **Intentiókkal** rendelkezem; azonban szíveskedjenek **gratís** elvállalni az Oltáregylet céljaira; a szegény templomoknak teszünk ez által nagy szolgálatokat. Az igazgatóság.

— **Pál Mihály** papnövendék siremlékére adakoztak: Névtelep 5 kor., dr. Körödy Péter 1 kor., Ucsnay István 1 kor., Vezér László 1 kor. Kerünk minél több kegyes szívű adakozót. Soóthy Gyula spirituális.

H I R E K.

— **Nagybójtai beszédek sorrendje** Gyulaférvárt, Vasárnap d. u. 3 órákor a székesegyházban Zlamál Ágost főgimn. tanár, szerdán d. u. 4 órákor az apácák templomában Vezér László prefektus, pénteken d. u. 4 órákor Vass Albert dr. theol. tanár a székesegyházban tartanak predikációit. Az eddigi beszédeknek mindig nagy áhítatos hallgatósága volt.

— **A gyulaférvári Kath. Kör** választmányának egy szűkebb körű értekezlete f. hó 22-én meghányta-vetette a kör berendezésének költségeit, valamint a kibérleendő helyiség ügyét. Az értekezlet az összehívandó teljes választmány elé kész és minden részletében megfontolt tervvel fog előállni.

— **A gyfehérvári Kath. Legényegyesület** második népszerű előadását f. hó 21-én d. u. 4 $\frac{1}{2}$ órákor tartotta meg ismételten télt ház előtt. A Legényegyesület mindig csak télt ház előtt dolgozik, az ürességtől kongó termet — a rendezők e félelmetes rémlet — nem ismeri. Az előadó ezuffal Pál Antal főgimn. igazgató volt. „Nyelvünk történetéből” tartott szabad elő-

adást. Szememmel láttam, hogy kezdetben többen megjedtek a „nyelvéskedéstől.” Micsoda unalmas, micsoda száraz dolog lesz itt most! Képzők, ragok rettenetes labirintusába jutunk most mindannyian. De ni! ni! alig hogy szólamni kezdett az előadó beszédes ajka, a remegők arca fokozatosan derültebbé lett mindaddig, a míg jókedvű nevetésre ütött ki a dolog. Mi a kö! Hát ilyen élvezetes tudomány ez a nyelvészet. A bizon, csak érteni kell hozzá. Csak jól kell összeválogatni az alkotó részeket, jól kell összefűzni s ami szintén nem utolsó mesterseg gusz-tusosan kell feltálatni. Akáresak a szakácsművészet! Mennyi minden jó, finom drága dolog van a nagy teremtesben „szem, szájak ingere”, de azért nem minden kontár szakács tud abból izletes edelét kihozni. Am megne haragudjéka tudós igazgató úr, hogy az ő magas művészetét ilyen köznapi hasonlatba kevertem, de hát igazán annyira kézen fekvő volt, hogy úgy önkentelenül kipattant a tollam alól, s népszerű előadástól lévén szó, magamnak is népszerűen kell megértenem, hogy miként tudott száraznak ismert tárgyból olyan élvezetes előadást csinálni, hogy napokig beszéltek róla. Ismertette az előadó a legregyebb kortól nyelvünk helyzetét, terfoglalását törvénykezésünkben, köz- és társadalmi életünkben, iskolánkban stb. Rámutatott arra is, hogy az a küzdelem, mely most is folyik a magyar nyelv szent jogaiért, már régebb is meg volt s érdekesen emelte ki, hogy lojalis őseinknek is egyike-másika micsoda gyerekes és neveléses argumentumokkal lépett fel a magyar nyelv ellen. Majd érdekes példákön mutatja be az Árpádkori magyar nyelvnek elütő voltát a maítól, majd a deákos magyarságot, a kurialis stílus éktelen cikornyáságát, a neologizmus furcsaságát, a germánizmus veszedelmes terfoglalását a köznapi beszédben. A *li* végű szavak ügyes csoportosításával állította hallgatói elé, hogy ez a *li* fattyú család kíséri a magyar embert születésétől a sirig. *Cuclizunk*, *strimpflit* huzunk, *pajcslit*, *virslit*, *gerslit* eszünk, *hánzlit* iszunk, *kuglizunk*, *vándlizunk*, és hogy még mit *lizunk*, én itt nem tudom előszámlálni, csak hogy a vé-

mi az a szt. Miklós est . . . Párisba nem szokás ezt megülni!

— Bizony tudja, még pedig nagyon is jól, a mit mondani akarok Claudette, az aligazgató ur földink. Clermontban született.

— Szt. Miklós est! válaszolá Boinville, miglen arcáról a bánat árnya eltűnedezett, — igen is jól tudom! . . . Valóban ma van: — december 6-án.

December 6! e határidő lángba szította gyermekkori emlékeit, melyek élenken világítottak be elméjébe. E felesillanásnál újra látta a nagyatyai tűzhelyet, amint felékesítve állott a vedőszent ünnepére készen; hallotta a hegedűk lágy zenéjét, amint utcahosszat esengett, hogy a lányokat az évenkinti mulatságba hívja; felvillant előtte, midőn lelkendezve rohant a kandallóhoz, hogy megvizsgálja játékszerekkel megpakott cipelőit, melyeket a Mikulás hozott szürke szamarán estelenként a tűzhelyre.

— Tehát ezen éjjelen, folytató kedvteliséssel a nagymama, mi elhatároztuk, hogy csak honi étkeket eszünk. Az alattunk lakó kertész adott nekünk káposztát, veteményt és burgonyát, melyből józú, finom levest készítek; vásároltam ma egy lotharingiai tómlót és a midőn ön belépett, épen azfoglalkoztam, hogy egy tót-fait állítsak össze.

— Oh! egy tót-fait . . .! kiáltott fel Boinville látható örömmel, ime jó husz éve már, hogy nem is hallottam e tojásból, lisztből, tej-

ből készített tésztáról és még régebb óta nem izeltem . . .

Ábrázata égett a lelkesedéstől; s az ifjú leányzó titkon rátekinve úgy vélé, hogy barna szemében olvasható, mennyire vágyik a tésztából enni.

Mig ő a honi étel emlékenél mosolygott elmerengve, a nagymama és Claudette kissé hátrahúzódott egy sarokba és úgy látszik valami fontos kérdésről disputálnak jó élenken.

— Nem, nagymama, susogá a fiatal leányka, szerénytelenség lesz.

— Nos, miért lenne? mormolá az özvegy, biztos vagyok benne, hogy örömet okoz neki.

S a mint ő zavart esodálkozással nézte őket, a nagymama feleje sietett:

— Uram! kezdé ő, ön nagyon szíves volt már irányunkban, de ha nem élek vissza jószágával, szeretnék még kérni valamit öntől . . . Már későre jár az idő és önnök jókora útat kell megtennie még, amig hazaérve ebédelhet. . . Végtelenül boldoggá tenne minket, ha tót-faitünk ből szíves volna élvezni egy kicsikét . . . Ugy-e Claudette?

— Oh igen, nagymama, de az úr nehezen ebédelhet velünk, mert kétségkívül máshová fogják várni ebédre.

— Nem, senki sem várakozik rám, felelé Boinville a vendéglőre gondolva, hol egészen

egymagára, elhagyottan szokott étkezni, — en szabad vagyok, de . . .

Itt elakadt. Belenézve Claudette mosolygó, ábrándos szeméibe, rögtön gömbölyded ábrázattal kiáltott fel, a mint még nem igen szokott:

— Jól van! minden teketória nélkül, örömmel fogadom el meghívásukat!

— Hala Istennek! mondá az öreg nő nagyot fujva . . . Nem megmondtam, Claudette? Gyorsan meg kell teríteni az asztalt, azután elmész borért, mig én tót-fait emhez fogok visszatérni . . .

Claudette fűrgén, mint egy eleven gyököska, felnyitotta a nagy szekrényt. Előszedett egy rőzsaszínű farkaseresznyevel kivarrót asztalterítőt és a szervietteket. Szempillantásra az asztal terítve állott. A fiatal leány kis kezilámpáját gyújtotta meg és eltávozott; azközben az özvegy kötényében gesztenyét tartva ült, meg-hasogatta lassacsán azokat és feltette a kemence márvány lapjára.

— Ugy-e milyen friss és vidám unokám van? mondá ő az aligazgatónak . . . Ez az én vigasztalásom . . .! Ugy vidítja fel öreg napjaimat, mint az ódon házeresen éneklő billegető. . . És miután fölkavarta a gesztenyékét, így szólt: „Sovány lakoma lesz ez bizony! de legalább tiszta szívből telik ki és aztán bizonyára az édes otthonra is fogja emlékeztetni ez, *nomme?*” — *neunde?*

*) *nomme*—nemde, lotharingiai tájszólas, párisi és más szójárás szerint = n'est-ce pas?

gön mindannyian arra a tapasztalatra jutunk, hogy az élet *síli*. Eredményképpen bátran ki mondhatom, hogy Gyulafehérvár közönsége egészen szerelmes lett a nyelvészkedésbe. Simonyi most már még jobban remeghet az újabb meg újabb teleplezésektől. Az előadást a főgimn. ifjúsági énekkarának egy ügyesen előadott vadász-dala nyitotta meg, s R o s k a J á n o s monologja zárta be.

— **Rákóczy-ünnep Gyfehérvárt.** Városunk közönsége, egy kissé megkésve ugyan, de annál szelbber és lelkesebben ünnepte meg a legideálisabb magyar szabadsághős emlékét. F. hó 20-án d. u. 6 órákor — mikorra az ünnep kezdete jelezve volt — már semmi szín alatt sem lehetett helyet kapni a városi vígadó nagy termében. Százak, meg százak kénytelenek voltak visszatérni, mert az esetleges befurakodás életveszedelemmel járhatott. Tekintettel arra, hogy az ily hazafias ünnepeknek — a mult tapasztalata szerint is — nálunk mindig feles számú közönsége szokott lenni, nem ártana a jövőben hasonló alkalmakkor, bárha a legesekélyebb belépő díjhoz is kötni a bejuthatást. Hazafias célokra való gyűjtésre, mint a jelen esetben is pl. a Rákóczi szobrára vagy hamvainak hazaszállítására, az ilyen ünnepek a legkedvezőbb alkalom s módot nyújt olyanoknak is fillérekkel a szent célra áldozatot hozni, akik különben egy és más okból ilyesmikről tudomást sem szoktak venni vagy talán különleges helyzetüknel fogva nem vehetnek.

Nem említjük meg, hogy városunk közönségéből mifele előkelőségek, mifele notabilitások voltak jelen — mind ott voltak, akik ki nem szorultak. De megemlítjük, hogy megjelent az ünnepen H o h e n l o h e C l o d v i g, Majláth Sarolta, hercegnő, aki mint püspök urunk vendége tartozik városunkban. A magas vendég a távol volt püspök úr egykori nevelőjével jelent meg s megjelenése, a körülete levők iránt tanúsított nyájassága láthatólag nagy örömet keltett a közönségben. A szép programot elejétől végig hallgatta.

A programnak legérdekesebb s legértéke-

sebb pontja R a s s K á r o l y főgimn. tanár beszéde volt. Azt a dicsőségben, gyászban, búban, örömben, esodás hősi tettekben gazdag és változatos kort oly színesen, oly elevenen rajzolta hallgatói elé, hogy kiki maga elé képzelhette a magyar lovgagkorszak utolsó fellobbanásának minden mozzanatát. A német erőszak bemutatásánál szorultak az öklök, a kuruc rajongás említésénél élénk tűz égett a szemekben. Szóval, amint az előadó maga is átélte azt a esodásan borulatos és derűs világot, úgy ragadta magával is hallgatóit. És ez a teljes szónoki siker. Ilyet ért el R a s s professzor.

A tőle felkeltett hangulatba szépen simulat bele B a r t a l i s J ó z s e f főgimn. tanár tárogató szóloja. Megszólt az a varázslatos hangszer, mely mellett olyan jól tudott sirva-vigadni a bánatos magyar. Megszólt ez a fatalis hangszer, melyet annak idején tüzzel-vassal pusztított el a földszínéről a haragos idegen hatalom. Megszólt és tegyük hozzá, igaz érzéssel, meghatóan, mert a kezelője jól érti a titkát ennek a feltámadt hangszernek. Majd a főgimn. ifjúsági énekkarától előadott kuruc darabok sorozata keltett nagy érdeklődést. Az énekkarnak kifejező, értelmes és szabatos előadása egészen meglepte a közönséget. Nem ok nélkül említjük utoljára a R o s k a M i k l ó s meglepő szavaltát. Tudtuk, ismertük, hogy gyakorlott szavaló, de ezúttal egy rendkívül nehéz darab elszavalásával tehetségének újabb meg újabb értékes vonását ismertük meg. Nem esoda, ha ilyen sikerrel előadott pontok után a főgimn. énekkarától előadott Rákóczy induló hangjai mellett a főnagyobb lelkesedéssel oszlott szét az a dicszes és nagy publikum. Eddig van a fény.

Sajnos, hogy a fénynek ezúttal is volt árnyéka. Az ünnepről távozó közönség egy tekintélyes része bement a Hungária szállóba, hol a cigány kuruc nótái mellett esendesen mulatozott. Az ünnepi hangulatba egyszerre zavaró akkordok vegyültek: német éneklés és ennek fütty kísérete. Katona tisztektől származott. A Kosuth nóta volt reá a felelet a polgárok részéről — aztán esend lett ismét. Eddig van. Tovább nem árnyékolunk.

— **A katolikus tanügyi tanács** f. évi február 25. napján délelőtt 9 órákor, Budapestén a Szent-István-Társulat tanácskozó termében ülést tartott a következő tárgysorozattal: 1. A nagyméltóságú püspöki kartól érkezett leiratoknak bemutatása. 2. A katolikus tanító- és tanítónőképzők, valamint a katolikus elemi iskolák átdolgozott tanítástervének elfogadása. Előadók: Guzsvenits Vilmos és Dreisziger Ferenc. 3. A kath. tanító- és tanítónőképzők, valamint a kath. elemi iskolák „Rendtartási szabályzatának javaslata. Előadó: Ember Károly. 4. A kath. kántortanítók egyesületére vonatkozó javaslat. Előadó Szokoly István. 5. Az iskolai év közben adandó szünetek egységesítése. 6. A kath. népiskolai intézetekben használandó tankönyvek bírálása szabályzatának javaslata. 7. Az 1868: XXXVIII t.-c. 25. §-ának a hitvallásos iskolákra sérelmes magyarázata. 8. Az 1868: XXXVIII. t.-c. revíziója, a tanítók fizetésének rendezése, a tanítói nyugdíjtörvény kérdésében teendő javaslatok. 9. A Kath. Tanügyi Tanács központi irodájának költségvetése. 10. Indítványok.

— **Rómából írják:** A magyar boldogok ügyében f. hó 21-én a „Sala del Consistorio”-ban megtörtént a végleges döntés. Miután a jan. 6-iki ünnepélyes alkalommal a szent Atya megerősítette a Ritus-Congregatio vizsgálatának eredményét, mely szerint Körösi Márk, Pongrácz István és Grodecz Menyhért áldozók vértanúságának oka minden kétséget kizár, ugyan akkor Steinhuber bíboros Ó Ema kétséget támasztott az iránt, hogy a boldoggá avatáshoz szükséges előkészületeket bizonyossággal „tuto” meglehet-e tenni? E kétség eloszlására újabb bizottság ült össze, melynek elnöke a beteg Cretoni bíboros helyett Tripepi cardinalis volt. A bizottság megegyezően átvizsgálta a boldoggá avatási pör folyamatát és arra az eredményre jutott, hogy a boldoggá avatáshoz a szükséges előkészületeket minden bizonyossággal lehet megtenni.

A bizottság határozatát f. hó 21-én 11 órákor olvasta fel Panicí titkár a szent Atya előtt.

Claudette is visszatért kipirultan, kissé lihegve; a jó asszony behozta a párolgó, jó illatot árasztó levest és asztalhoz ültek.

E boldogságtól sugárzó nyolevan éves nő oldalán és eme olyan mosolygó, olyan természetes leánya mellett; a nőziromos asztalfutó láttára, e mondhatni falusias környezetben, mely mind a régen eltűnt korról beszélt Boinville Hubert józúen látott a leves elfogyasztásához. Mind jobban-jobban belemelegedett és barátságosan, nyájasan eszegett jólesően mulatva Claudette szellemes ötletein, és pajzánul, gyermekiesen mosolyogva a nagymama póriás tájszólsáin, melyekkel beszédét fűszerezte. Időnkint felkelt az özvegy nő, a konyhába ment megtekinteni kedvelt tésztáját. Végre győzedelmesen jelent meg, kőküszdőt lapot tartva kezében, melyből kiemelkedett a barnán duzzadó tőt-fait; aranyárga volt és étvágygerjesztő narancsvirág illatot árasztott. Ezután jött a kemencén sült gesztenye, mely gyönyörűségeen ropogott megrepedt, égetett héjjában. Az öreg nő elővett a szekrény ajából egy üveg *fignolette*-t; ez höní ital, melyet pálinkából állítanak elő...

Azután míg Claudette elszedte az asztalt, gépiesen kezébe vette kötését, s leült beszélgetve a kandalló mellé; de a barátságos meleg hatása alatt és a fignolette működése következtében nemsokára elszunyadt a nagymama. Claudette asztalközépre tette a lámpát. Hubert és a éány ugy, csaknem szemközt ültek és Claudette

jökedyüen, vidorán beszélt; az egész társalgás ő róla folyt.

Ő is Aragoniában élte át gyermekéveit egyik öreg nagynénjével. S így emlékeztethette Boinvillet a legapróbb helyi érdekű részletekre, a melyeket nem is kellett nagyon kiszíneznie, úgy is tudták jól mindakettén. Midőn nagy meleg lett a szobában, Claudette kinyitotta felig az ablakszárnyat és úde levegő-áram hatolt be, mely telítve volt az alatt elterülő kert virágillatával; a kertben hallani lehetett a kút esobogását, a mint a kövályúba csurgott, majd egy messzi kolostor harangoeskája esendült meg lágyan az U r a g y a l á r a.

Boinville Hubert elmerengett e hangon legett. A lotharingiai fignolette és a esinos leányzó ragyogó szemei, melyek kis városkájának erdős tájkáját idézték fel lelkeben, elérték hatásukat. Ugy érezte, mintha husz évvel visszazállt volna a múltba és szülőföldjén járna, a esendes falusi szobában. A fák közt lengő szellő, a friss víz hangos esobogása mintha csak a táj esengő szava lenne, mintha bennök az aragoniai erdők zúgása szólna; a harang, mely alatt eseng, mintha csak a szt. Miklós estét ünneplő városkában a plébánia templom harangoeskája volna. Ifjúsága, mely husz éven keresztül az irodának ringy-rongy papirosdarabkái között temetődött el, most újraéled teljes vidorságában; olyan szendén mosolyogtak Claudette kék szemei, — épen mint a virágillatos április verőfénye, hogy

szunyadozó szíve felébredt és esodálatos tik-takolással dobogott keblében...

Az öreg nő felrezzent álmláb és valami boesánatkérő szavakat hebegett. Boinville Hubert felemelkedett; ideje volt már bucsút venni. Miután melegen megköszönte Blouet asszonyságnak a szivességet és megígérte, hogy még máskor is el fog látogatni, Claudettenek nyujta kezét. Tekintetük e pillanatban találkozott és az aligazgatóé úgy égett, úgy lángolt, hogy a fiatal leány pillái e fény miatt mosolygó azurkek szemére esukdottak. A leány lekisérte és a midőn a küszöbhez érték, az aligazgató megszorította megegyezően kezét és eltűnt némán, szó nem jött ajkaira...

Szíve azonban tele volt vágygyal, gondolatlalt; s amint egyedül baktatott az elhagyatott, sötét de la Santé úton, úgy tűnt fel neki, mintha a léget édes hegedűhangok töltönek be, melyek a esillagok ezrei közt esendülnek szt. Miklós ünnepére.

III.

Boinville Hubert újra munkába fogott másnap, a mint hivatalnokai nyelven mondani szokás: „erős lökést adott mindenféle hivatalbeli teendőknék.”

A közigazgatási gép újból elkezdett működni, naponkint felhalmozódtak a különféle tárgyú iratok: kisebb jelentőségű, nagyobb fontosságú akták, levelek a miniszteriumhoz, számadási határozatok. A tanácsülések, kihallgatások és egyéb

Ezzel egy időben egy másik decretum is felolvastatott, mely Vyannei Jánosnak, Vyanne franciaországi város plebánosának boldoggá avatásáról szól.

A decretumok felolvasása után a Jézus társaságának generalisa latinul, Pelle püspöke pedig franciául mondott köszönetet a szent Atyának s kért áldást az égtől működésére.

Erre a szent Atya rövid latin válaszában hálát ad a Mindenhatónak, hogy mindjárt uralkodása kezdetén nemcsak a Collegium Germ. Hungaricum kedvelt növendékeinek, nemcsak a a szép Magyarország népeinek, nemcsak a dicső multu francia nemzetnek, hanem az egész egyháznak is újpártfogókat adhat. Különös örömet fejezi ki azon tény fölött, hogy a boldoggá avatandók a lelki pásztorkodás terén szerettek maguknak érdemeket a menyországra. Ő (a szent Atya) is évek során át volt plebános, ismeri a plebánosok fontos feladatát, s épen azért a Gondviselés különös intézkedését látja abban, hogy a plebánosoknak épen e válságos időkben állíthat szemei elé példaképet s fűződésükben égi pártfogót, segítőt. Beszéde végén áldását adta a jelenlevőkre, s ezután a jelenlevő biborosok kíséretében távozott.

— **Nyilvános szombat.** A balázsfalvi róm. kath. templom építésére több adakoztak: A Szent-István-Társulat 100 kor., a galántai főszolgabíró ivén 59 kor., özv. Gróf Szapáry Gézáné 50 kor., a felső-pulyai főszolgabíró ivén 47 kor. 20 fill., a petrozsényi főszolgabíró ivén 34 kor. 22 fill., a nagymihályi főszolgabíró ivén 19 kor. 17 fill., a battonyai főszolgabíró ivén 19 kor., a mezőcsáthi főszolgabíró ivén 17 kor. 48 fill., a ny.-zsámbokréti főszolgabíró ivén 16 kor. 50 fill., a kiskőrösi főszolgabíró ivén 13 kor. 90 fill., a veszprémi főszolgabíró ivén 13 kor. 40 fill., a szombathelyi főszolgabíró ivén 12 kor. 45 fill., a murasillósi körjegyző gyűjtése 10 kor. 40 fill., Losonc város 10 kor., Pongrácz Géza főszolgabíró 10 kor., a csurgói

főszolgabíró ivén 9 kor., a perlaki főszolgabíró ivén 7 kor., Rakóczy István főszolgabíró 6 kor. 70 fillér, a szamosújvári főszolgabíró ivén 6 kor. 30 fill., az enyingi főszolgabíró ivén 6 kor., a kunhegyesi főszolgabíró ivén 5 kor. 90 fill., J. társasági kollegium Kalocsáról 5 kor., a soproni főszolgabíró ivén 5 kor., a turkevei körjegyző gyűjtése 3 kor. 90 fill., a losonci főszolgabíró ivén 3 kor., a marosillyei főszolgabíró 2 kor., a muraszerdahelyi jegyző 2 kor., a gyulai főszolgabíró 2 kor., az antalfalyi takarékpénztár 2 kor. Pap Sándor 2 kor., az alesuthi segély-egylet 2 kor., Kopácsi Pál körjegyző 2 k., a nagymártoni főszolgabíró 2 kor., a nyárádi jegyző 2 kor., Mész község előjárósága 2 kor., Ács István 2 kor., Káposztási Ferenc 2 kor., Kozma István esperes 2 kor., a sárvári főszolgabíró 1 kor. 60 fill., a zentai szolgabíroság 1 kor. 50 fill., Szűff Aladár 1 kor., Paray Imre 1 kor., Pekker István 1 kor., Farkas Gyula lelkész 1 kor., Kubicza Lajos lelkész 1 kor., a keresztesi főszolgabíró 1 kor., Dénes Béla 1 kor., a muraszerdahelyi szolgabíroság 1 kor., a tiszalóki főszolgabíró 1 kor., a magyarrégeni főszolgabíró ivén 80 fill., a székelykeresztúri főszolgabíró ivén 50 fill., a galántai főszolgabíró ivén 59 kor., a palánkai főszolgabíró ivén 56 kor., Varga Sándor főnöveldei igazgató ivén 36 kor. 76 fill., Kaposvár város 20 kor., Pál Antal igazgató ivén 12 kor. 70 fill., Gálffy Ernő gyógyszerész ivén 11 kor. 76 fill., a felesiki járás főszolgabírájának ivén 9 kor. 90 fill., Pain Emil pécsi gyógyszerész 10 kor., Rimaszombat tanácsa 8 kor. 70 fill., a felsődiósi körjegyző ivén 7 kor. 50 fill., Nádas község előjárósága 5 kor. 50 fill., Kovrig János ivén 5 kor. 10 fill., a soproni főszolgabíró ivén 5 kor., Szücs József ny. lelkész 5 kor., a tiszaroffi főszolgabíró ivén 7 kor., 60 fill., a tiszavidéki takarékpénztár 4 kor., Szallai Aurél 4 kor., a nagyigmándi főszolgabíró ivén 4 kor., a rozsnói fő-

szolgabíró ivén 6 kor. 90 fill., a radnóthi főszolgabíró ivén 3 kor. 40 fill., a székesfehérvári főszolgabíró ivén 3 kor. 20 fill., Eröss Gézen lelkész 3 kor., a komecsei főszolgabíró ivén 3 kor., a jolsvai polgármester 3 kor., az ipolyneki főszolgabíró ivén 2 kor. 90 fill., Dobai Károly 2 kor. 30 fill., Joó János plebános 2 kor., Vándorfy János plebános 2 kor., Hulin István plebános 2 kor., Szmolien Pál 2 kor., Somogyi László 2 kor., Dr. Zudor Sándor 2 kor., Fábri Béla 1 kor., Dr. Major Jakab 1 kor., Lesz Lajos 1 kor., a kassai állomás főnöke 90 fillér, összesen 838 korona 72 fillér, a melyért az egyházközség előjárósága halás köszönetét nyilváníta.

Bardocz Dénes.

1828—1904.

(Nekrológ.)

Mélyen megrendült kebelrel, sötét fájdalommal szívünkben, sűrű könnyekkel szemünkben álltuk körül f. év febr. hó 20-án Jézus Krisztus katonájának Bardocz Dénes nyugalmazott székelvudvarhelyi főnövelői régens, t. esperes koporsóját.

Végre győzött az enyészet az életen. Legjobbaink száma a mai napon ismét megfogakozott! Gyászunk azonban keresztény gyász, mely megnyugszik Isten rendeletén és hiszi a lélek túlvilági életet.

B. D. 1828-ik évben Háromszékvármegyében Szászfalun született. Régi nemes székelvudvarhelyi család. Kuruc ősei hajdanában Rákóczi idejében a hadi tettek mezején tündököltek.

Jambor szülői Kézdivásárhelyt, majd Székelyudvarhelyt neveltették, s ő mindíg az elsők közt jeleskedett. A szelid kedélyű gyermekifjú minden idejét a tanulás és az áhitat gyakorlatai közt osztá meg. Eltelve a kath. Egyház tanainak igazsáival és nagyszerű intézményeinek csodálataival, hajlamot és erőt érzett magában

intézkedések nem hagytak egyetlen szabad órát sem neki, a mikor a de la Santé utcába mehett volna. Mindazonáltal a szt. Miklós estéjének emléke gyakran villant meg agyában munkája között is. Több ízben szórakozott lett, az iratokon, melyeket olvasott, ott ragyogott Claudette szépséges szemeinek sugara. E sugár úgy röpködött a papírokon könnyedén, mint a kék pille; este, mikor az aligazgató visszatért mogorva szobába, mintha elkísérte volna alakja, és úgy vélte, hogy enyélge vele, a mi csak egyre zította a szívében lángolni kezdő tüzet. Olyankor elgondolta ebédjét a kis szobában, hol barátságosan pattogott a kandalló tüze. visszaemlékezett a fiatal leány eszevegésére, mely egy pillanattal alatt feltámasztotta husz éves érzelmeit. Úgyes-bajos életének megszokott egyhangúságán, melyben a női bensőség oly kis részben szerepelt, úgy surrant át a de la Santé utcában átélt est örömsugára, mint napfény a harmatos mezőn. Néha lehangoltan nézegette a tükörben szürkülő szakállát: átgondolta szerelemkellői ifjúságát, megkezdett férfi korát és elmondta magára a jambor La Fontaine-nel: „eltűnt már a szerelem ideje...! Akkor gyöngéd szerelem vágy szállta meg, mely megzavarta lelkét és banni kezdte, hogy nem házasodott meg.

Egy napon, szomorú késő decemberi délutánon az irodaszolga óvatosan nyitotta ki az iroda ajtaját és jelenté:

— Özv. Blouetné asszonyság.

Boinville sietve szökött fel az öreg nő fogadására. Miután ülőhelyre kényszerítette, kipi-rúlva kérdezősködött az ifjú unoka hollyléte felől.

— Köszönöm uram, felelé ő, a kicsike jól

érzi magát; az ön látogatása mindenképen szerencsét hozott részére... Már régen folyomódott a táviróhoz alkalmazásért... Tegnap nyerte meg kinevezését és én nem akartam elhagyni Páriszt anélkül, hogy büsmit ne vennék öntől és hálánkat ne tolmácsolnám.

Boinville szíve összeszorult. — Kegyetek elutaznak Párisból? kérdé ő, tehát falun van az állomás?

— Igen, a Vogeseken van... és természetesen én is Claudette-el megyek. Hiszen nézze kedves uram, nyolevankét éves vagyok; már úgy sincs sok hatra, mit lerönom kell e világon, azért nem is akarnék elválni egymástól.

— A közelben fognak utazni?

— Január első hetében... Isten önnel uram, ön nagyon jó volt hozzánk; Claudette is szívemre kötötte, hogy nevében is fejezzem ki köszönetünket.

Az aligazgató fesújtottan elmerengve ült, nem felelt, csak tört hangokat hallatott. És a mikor eltávozott az öreg nő, sokáig maradt íróasztala fölé hajolva, arcát kezibe temetve. Ez éjjelen rosszul aludott és másnap tört kedélylyel, mogorván hánt kíségtőivel. Nem volt egy helyütt soká maradása. Három óra körül megkefelte kalapját, odahagyta az irodát, kocsira ült, és hajtatót.

Felóra multán már borzongva lépdelt a de la Santé 12. számú kerten át és esengetett Blouetné asszony ajtaján.

Claudette jött az ajtót kinyitni. Mikor az aligazgatót meglátta, összeresztent, majd biborvörös lett, végre derűs mosoly jelentkezett kék szemeiben.

— Nagymama nincs honn, mondá ő, de nem soká hazajön, s nagyon fog örvendeni, ha önt láthatja!

— Hisz' különben is nem Blouet asszonyt keresem, hanem kegyedet kisasszony.

— Engem? suttog megzavarodottan.

— Igen, kegyedet ismételt sebtben... torka összeszorult, kereste a szavakat, de nehezen tudott hozzájuk jutni: január havában örökre el-útazik kegyed...?

Fejcsékejével igenlőleg bolintott.

— S nem fáj kegyednek Páriszt itt hagyni?

— Óh sőt... ez megsebzí szívemet... de mit tegyek? Az a hely ránk nézve szerencsés fordulat, mely nélkül nagymama nem tudná nyugodalomban elni le hátralevő napjait.

— És ha én Párisban is nyujtok életfenn-tartási eszközt, mely nyugalmat és jöletet biztosít Blouetné asszonyságnak...?

— Óh! uram! kiáltott fel az ifjú leány vidor ábrázattal.

— Hősi eszköz ez, folytatá akadozva; kegyed erején felettinek fogja találni.

— Én bator vagyok... mondja csak uram!

— Jól van kisasszony! Lélekzetét is visszafajította; azután gyorsan, csaknem szigoruan hozzátette: akar-e nőm lenni?

— Istenem!... hebegé ő és erős megindultság fogta el.

Bárha arcán heves meglepődés jele lengett, mégsem ijedt meg nagyon. Keble zihált, ajkai félig nyitva maradtak, de nagy kék könyes szemei boldog fényárbán ragyogtak.

A mi Boinvillet illeti, ő nem mert rátekin-teni, felt, hogy arcvonásából megvető választ

tehetségeivel a vallás magasztos érdekeit szolgálja. 1852-ben az Úr felszentelt papja lett. M.-Vásárhelyt kápláni, Szt.-Iványon, Szovátn, Hodoson plebánosi, Sz.-Udvarhelyt tanári áldados munkában multak az évek, örömben és fájdalomban változók. Míg 1877-ben csuzos bán-talmi miatt nyugalomba vonult.

Emlékeztünk szárnyain gondolatunk visszazúll a fejünk felett elröpült esztendőkre. Reszkető kezekkel lebbentjük fel a komor fát, melyet finom szálabból sűrűn szőtt össze az idő kerülhetetlen keze. Csak azt vesszük hirtelen észre, hogy vének vagyunk, megvedlettünk, meg-sanyarodtunk.

B. D. nyílt, nemes szellem! Lángoló, de egyszerű alázatos lélek! Egyénisége a jellem és munka ritka harmóniuma!

Egyszerűen az Isten nagysága hatott mélyen lelkére. Szolgálatának nagyságát semmibe sem vette. Munkáiban csak az Urat imádo, dicsőítette, magasztalta. — „Ő minden, csak Ő foglalja magában a nagymindenséget.” — Ezt ismételte számtalanszor, mindig újra, meg újra. Ép oly igazságos volt a maga jogai védelmében, mint méltányos a máséitizetében. Vallásos buzgósága mentes volt a türelmetlenségtől. — Kinek nyakába nem tudott annyira beülni a vénség, hogy a főt meghajthatta volna. Fehér üstökekből keveset tépett ki az idő. Piros arcán a bú nem sokat vésített; hanem annál inkább rajt volt az a régi jó tekintély, mely előtt a tiszteletet el nem tudná tagadni az ember.

Az Úr példája szerint nem törte össze a repedező nádszálát, nem oltotta ki a füstölő mécseket. Legnagyobb öröme volt, ha az eltvedt juhót a jó legelőre vezette. . .

A derék székely nép szerette is Bardóczot. Ámbár sohasem váltott vele borgözös csókokat, sem nem dikiéozott neki hordófenékről kortes beszédekét. Habár folyton kiabálta neki: hogy egyre fogy vagyonában, változik erkölseiben. Hogy többet káromkodik, mint imádkozik. Hogy civódik a családban, széthuz a község

olvas ki. Mégis a hosszas halgatásban nyugtalanokdva, anélkül, hogy fejet felemelte volna, megkérdezte a leánytól: úgy-e nagyon öreg vagyok már . . . ? Uglátszik, kegyed egészen meg-rentent.

— Megrettentem . . . ? felelé ő nyíltzívűen, oh nem, csak megzavart, és . . . de megvagyok elögedve! . . . Ez fölötté szép . . . De megsem merem elhinni!

— Drága gyermek! kiállt fel kezeit kezébe fogva, higgyen! higgye, hogy a legboldogabb én vagyok, mert szeretem kegyedet!

Ő némán állott, de szeméinek sugarában annyi hála, annyi gyöngédség, érzelem ragyogott, hogy Boinville Hubert nem kételkedhetett többé. Kiolvasta abból, hogy ő is boldognak érzi magát és pedig ugyanazon okból, mert ő is ama édes vonzalommal viselkedik iránta. — Ára örömtől sugárzott; és Hubert bátran ajkukhoz emelve a fiatal leány kezeit, ifjú hévvel csókolta meg azokat.

— Szent Isten! kiállt az öreg nő, ki ezen közben megérkezett.

Ők hátrafordultak, felé, kissé megzavardottan; a lány ára biborpirban égett . . .

— Blouetné asszonyom! monda végre csengő hangon Boinville Hubert, ne botránkozzék meg! — Ázon este, midőn kegyeteknél ebédeltem, szt. Miklós tűzhelyemre szállt le épen úgy, mint abban az édes gyermekkorban és ajándékul kedves feleséget hozott nekem . . . Ime! a kegyed unokája az . . . Mi azonnal egybekelünk, ha kegyed is megengedné . . .

Franciából: Faustinus.

dolgában, csak úgy félkezre műveli az ősi telket, mintha érezné, hogy ugys kilitálják alóla.

Székelyudvarhelyi tanítványai lelkesedéssel emlékeztek Bardóczra. Mennyi tüzzel oltá be szívökbe a nemes hazafiságot, a nemzeti egységet, a szabadság szeretetét, az igazság bátorságát, az erkölcs erejét. Jelszava volt: „Bizzál az Istenben, Magad bátran vedjed. Ez a kettős jelszó vezéreljen téged! Hisz a ki Istenben bizva igazán mer, Ebből a világból, nem üzi ki ember.” Mennyi lelkesedéssel tanítá: A hazafiságnak is, mint a hitnek megvan a maga „sursum cordája.” — „A hazafisággal ép úgy teljesítjük az élet kötelességeit, mint azt hitünk is tanítja. Hogy t. i. a pontos kötelesség teljesítés, katolikus tökéletesedésünk eszköze. A hazaszeretet a hitnek frige.” — Fundamentum aliud ponere nemo potest!

Megtörtént, hogy valamelyes pajkos diákcsinny — a szeminárium fegyelem fogyatékos betartása kapcsán — kivételesen érintkezésbe hozta egyiket-másikat a „föregens úr” nádpalcájával . . . megnadrágot! De azért mindnyájunk kedves emlékeiben marad „a föregens úr.” — Ki megvette a hiú földi pompát, megvonta magától minden felesleges fényűzést, tanári jövedelmét arra fordította, hogy segítsen a nyomorban lévő tanulókon, emelje az Isten dicsőségét. A honnan a szorgos Mártha, jó testvére, Biri néni sem hiányzott.

Szováta regényes tája, árnyas ligeteivel, erdős bérceivel, csodás gyógyító hatású fürdőtá-vaival, meredek szőklikáival és a fenkőlt szellemű Gazda plebános hitbuzgósága, alázatos humanus módora valának „a föregens úr”-nak választottjai. Itt tartotta 1901. nagy Boldogaszony ünnepén meghatott szívvel, melyben szt. boldogság áradozik — hol mi az öröm szt. riadásával ajkunkon: Téged Isten dicsérünk, jelenvalánk — arany jubileumát. Csak egy lépés, csak egy kis nyom a mennyországhoz a templom. . .

Nagyszerűen betöltött hivatás, nagyon gazdag tartalmú életpálya ez! Általános tisztelettől és szeretettől környezve s becsületben meg-öszülve! Ő is joggal elmondhatta Tompával: „Pályám szép, de nem ragyog. Én az egyszerű nép öre vagyok. Enyim jó s balsorsának fele, örülök és sirok résztvevőn vele.”

Temetésén a szt. földi papság és pálfalvi plebános voltak jelen. A gyászbeszédet Gegő György plebános mondotta. Quot corde puro fuderit is preces, Quot perditurum duxerit ad Deum. Formavit item sanctorum: Quis valeat numerare nobis? —

Végezetül Isten veled nemes kebel. Pihenő ki fáradalmaidat. A sir alma nem örök álom. Meglátunk mi is téged nemsokára. Ha nekünk is megkondul halálunk órája. Nyugodjál esendesen, a testvéri szeretet kísért ki téged sírodba s imádkozik éretted. Áldás lebegjen hamvaid felett.

G. Gy.

Eladó orgona.

A szentferenciek szárhegyi zárdatemplomban egy törött oktáv beosztású nyolc változattal bíró orgona előjátzó asztallal érdekelteknek jutányos árban eladó. Ára 600 korona. Szállítás és felállítás megvevőt terbeli. Egy kis takarítás illetőleg hangolás után, melyet a felállításnál úgy is alkalmazni kell, teljesen használható mű lesz kisebb templomban. Bővebb felvilágosítással szolgál a zárdafőnök.

Ha útja Gyulafehérvárra vezet
látogassa meg Papp György könyvnyomtató intézetét, melyben izléses kiállítású
NÉVJEGYEKET, csinos LEVÉLPAPIROKAT lehet készíttetni azonnali kiszolgálás mellett és jutányos árban.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas. (bár kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg-nó is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb minskatály és más éves szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legreमेkebb díszé, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki ezímet egy levelezőlapon tudatja.

Czím: Ermeleki első szőlőültvénytelep Nagy-Kagya, Szekelyhid, u. p.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora,

háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben,

mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí- orvos-féle

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fül-fájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárban. DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatt 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játkemód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink josagát, hogy üzleletünkben 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenemű **javitásokat, hangolásokat** és **átépítéseket** olesón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos művészeti és iparművészetiintézet Alapítottatt 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bitoros hercegprímás úr ő eminenciája 67,898. szám alatt és Tolna Festetich Tazsilo gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű aldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és mímárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása álvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olesón. Szegé- nyebb egyházaknak 25% engedmény!** **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok, aranyozott szellel

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—